

Verslag van bevindingen 2021

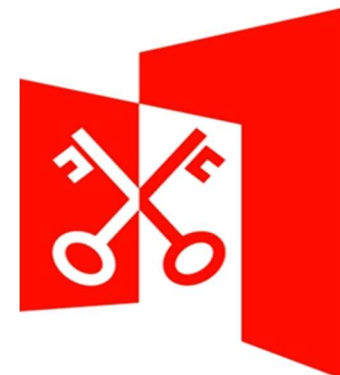
Rapportage interne audit functie

Versie: Definitief
Datum: 14 juni 2022
Kenmerk: Z/22/3394000

Gemeente Leiden - Interne audit functie

Uitkomsten Leiden in control 2021

Gemeente Leiden

Inhoud

1	1. Belangrijkste bevindingen IAF Leiden in control	3		
	1.1. Een terugblik op het proces rondom opstellen van de jaarrekening 2021	4		
	1.2. Rechtmatigheid 2021 gezien vanuit de interne audit functie (IAF)	4		
	1.2.1. Europese aanbestedingen	5		
	1.2.2. Onrechtmatigheden en onzekerheden binnen het sociaal domein	5		
	1.3. Leiden in Control 2021: de in-control statement	6		
	1.4. Rechtmatigheidsverantwoording komt eraan	7		
	1.5. Overige bevindingen	7		
	2. Dashboard Leiden in control	8		
	2.1. Leiden in control: uitkomsten 2021	9		
	3. Top 5 focusgebieden	10		
	3.1. Mate in control van proces (Europese) aanbestedingen	11		
	3.2. Mate in control rondom misbruik en oneigenlijk gebruik, integriteits- en frauderisico's	12		
	3.3. Mate in control informatiebeveiliging en privacygevoelige informatie (IB&P)	13		
	3.3.1. Mate in control informatiebeveiliging	13		
	3.3.2. Mate in control (van borging) privacygevoelige informatie	14		
	3.4. Mate in control gevolgen COVID-19 voor rechtmatigheid	15		
	3.5. Mate in control van proces Jeugdhulp (via Tijdelijke Werkorganisatie Holland Rijnland)	16		
	4. Bijlagen	17		
4	A Bevindingen organisatieonderdeel en belangrijkste verbeterpunten per proces	18		
	B Rechtmatigheidsfouten aanbestedingen 2021	26		
	C Dekking en reikwijdte Leiden in control	27		

1. Belangrijkste bevindingen IAF *Leiden in control*

In dit eerste hoofdstuk wordt ingegaan op de belangrijkste bevindingen over 2021 van de Leidse interne audit functie (IAF). Hoe is het jaarrekeningproces 2021 is verlopen, welke fouten en onzekerheden zijn er rondom rechtmatigheid geconstateerd.

1.1. Een terugblik op het proces rondom opstellen van de jaarrekening 2021

Een jaarrekeningproces gaat altijd gepaard met hectiek, halen van deadlines en continue afstemming tussen SP71, gemeente Leiden en externe accountant Deloitte. We kunnen terugkijken op een goed verlopen jaarrekeningproces, met een prettige samenwerking met Deloitte. Nadat volgens planning de jaarrekening eind maart is aangeleverd bij Deloitte, is begin juni de controle door de accountant zo goed als afgerond. Deloitte zal naar verwachting een goedkeurende controleverklaring afgeven bij de jaarrekening 2021, zowel op het gebied van getrouwheid als op rechtmatigheid.

Het is inmiddels het derde jaar met Deloitte als externe accountant, waarbij ook weer gebruik is gemaakt van een tool **Eqili** voor het opbouwen van het balansdossier. Inmiddels is de organisatie gewend aan deze tool en dit komt de kwaliteit van de balansdossiers en de doorlooptijd van het opstellen en controleren van de jaarrekening ten goede. Omdat Leiden een altijd lerende organisatie wil zijn, wordt geadviseerd om het jaarrekeningproces én het gebruik van Eqili net als voorgaand jaar te evalueren.

Tijdens het proces is de **Commissie voor de Rekeningen** op de hoogte gehouden van de voortgang rondom het jaarrekeningproces door middel van een beknopte voortgangsrapportage, die geagendeerd is tijdens de commissievergadering eind mei.

1.2. Rechtmatigheid 2021 gezien vanuit de interne audit functie (IAF)

Gedurende het jaar voert de IAF controles uit op zo'n 20 processen, waarbij ook de rechtmatigheid van deze processen geaudit worden. In die zin zijn de uitgevoerde audits een goede voorloper voor de uit te voeren audits die moeten worden uitgevoerd met de komst door de door het college af te geven rechtmatigheidsverantwoording. De ervaring leert dat de rechtmatigheidsfouten zich vooral kunnen voordoen rondom de naleving van de Europese aanbestedingsregels (zie § 1.2.1) en binnen het sociaal domein (zie § 1.2.2).

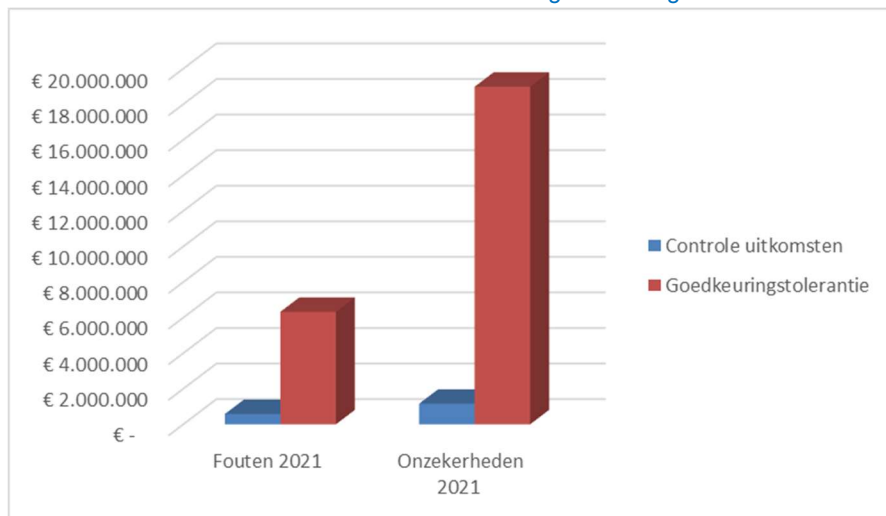
In onderstaande tabel zijn de door de IAF geconstateerde onrechtmatigheden en onzekerheden 2021 opgenomen. Hierbij wordt opgemerkt dat ten tijde van het opstellen van dit verslag (en bestuurlijk behandelen in directieteam en het College), één mogelijk onrechtmatige aanbesteding van circa € 100.000/€ 150.000 nog uitgezocht moet worden na overleg met de externe accountants. Dit is nog niet verwerkt in het overzicht. Zie ook § 1.2.1.

Tabel 1: onrechtmatigheden en onzekerheden uit IAF controles

Omschrijving onrechtmatigheid	Fout in 2021	Fout in 2020	Onzekerheid in 2021	Onzekerheid in 2020
Rechtmatigheid naleving Europese aanbestedingsregels	€ 307.685	€ 904.709	-	-
Rechtmatigheid levering van zorg Wmo	-	-	€ 803.814	€ 461.168
Rechtmatigheid levering van Jeugdhulp (via TWO Holland Rijnland)	-	-	€ 414.000	€ 498.000
Rechtmatigheid PGB-lasten Wmo	€ 211.473	€ 189.101	€ 201.518	€ 530.090
Rechtmatigheid PGB-lasten Jeugd	€ 61.555	€ 66.766	€ 236.471	€ 263.277
Totaal:	€ 580.713	€ 1.160.576	€ 1.655.803	€ 1.752.535
Goedkeuringstoleranties in €	€ 6.328.630	€ 6.316.080	€ 18.985.890	€ 18.948.240
Goedkeuringstoleranties in %:	1%	1%	3%	3%
Gerealiseerd % fouten en onzekerheden	0,09%	0,18%	0,26%	0,28%

Tabel 1 laat zien dat er minder fouten en onzekerheden zijn dan in 2020. Zowel de fouten als onzekerheden vallen ruim binnen de marges van een goedkeurende controleverklaring op rechtmatigheid. In de grafiek hieronder is dit grafisch weergegeven.

Grafiek 1: fouten en onzekerheden in relatie tot de goedkeuringstolerantie

In bovenstaande grafiek 1 is te zien de in 2021 geconstateerde onrechtmatigheden ruim onder de tolerantiegrenzen blijven. Voor fouten bedraagt die grens 1% (€ 6,3 miljoen) en voor onzekerheden 3% (€ 18,9 miljoen) van de lasten inclusief dotaties aan de reserves (voor 2021: € 630 miljoen¹).

1.2.1. Europese aanbestedingen

De dalende lijn in de onrechtmatigheidsfouten rondom de naleving van Europese aanbestedingsregels zet zich voort. Over 2021 is er nog voor € 308.000 onrechtmatigheidsfouten te melden, waar dit voor 2020 nog rond de € 900.000 was. Overigens kan de rechtmatigheidsfouten nog iets hoger uitvallen t.t.v. het afronden van de jaarrekeningcontrole (de definitieve jaarrekening). Zoals hierboven vermeld is er nog een discussie over één mogelijk onrechtmatige aanbesteding (Inklaar B.V.) van circa € 100.000/€ 150.000. Dit is nog niet verwerkt in het overzicht en heeft verder geen effect op het oordeel de mate van in controle en het geeft geen effect op het oordeel van de externe accountant

¹ Op basis van de concept jaarrekening 2021 t.b.v. het college

Tabel 2 laat een samenvatting zien van de onrechtmatigheden. Voor verdere informatie wordt verwezen naar focusgebied 1 op pagina 11 en bijlage B.

Tabel 2: Samenvatting onrechtmatigheden EU-aanbestedingen 2021

Aantal 2020	categorie	RM fout 2021
4	opgelost t.o.v. 2020	€ 0
1	Nieuwe fout maar wordt opgelost	€ 108.627
1	loopt door om bedrijfsvoeringsredenen	€ 26.971
1	wordt opgelost	€ 172.087
7		€ 307.685

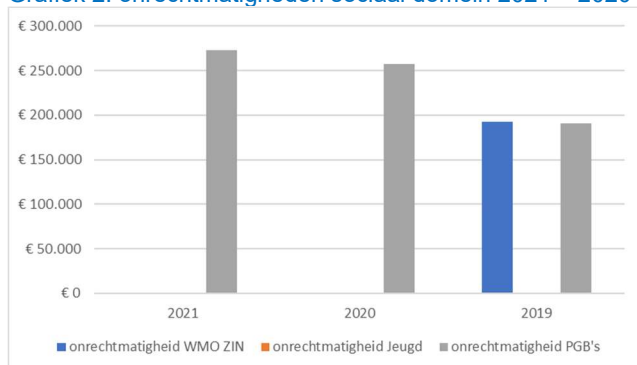
De rechtmatigheidsfouten (RM fout) zijn door de IAF besproken met de clusters. De clusters nemen actie om de onrechtmatigheden te repareren. Een aandachtspunt betreft de in 2020 ondergebrachte (en overige) contracten bij SP71. Aan de overgedragen contracten van Leiden naar SP71 kleefden een rechtmatigheidsfout van ongeveer € 139.000. Per 1 januari 2023 komen deze, en andere contracten, door de inbedding van SP71 weer terug naar Leiden. Welke consequenties dit heeft voor het verloop van de onrechtmatigheden is nog niet zeker. IAF adviseert om samen met SP71 actie te nemen. De mogelijke onrechtmatigheden op contracten die overkomen naar Leiden kan in 2022 nog gerepareerd worden.

1.2.2. Onrechtmatigheden en onzekerheden binnen het sociaal domein

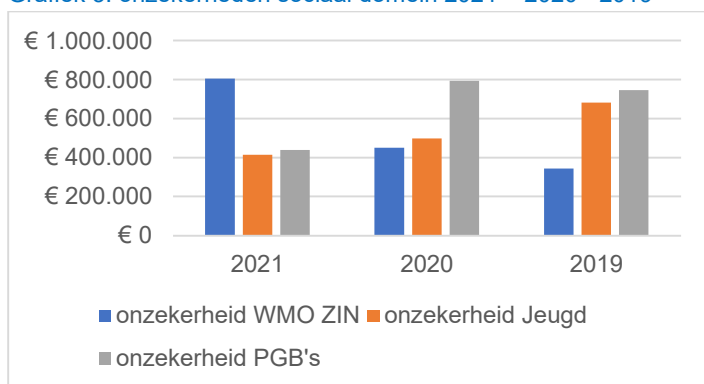
Met de decentralisatie van taken binnen het sociaal domein in 2015 deed ook de plicht van het aantonen van de rechtmatigheid van de uitgaven WMO en Jeugd zijn intrede. De zorg wordt grotendeels geleverd door zorgaanbieders en niet door de gemeente zelf. Dit maakt directe controle lastiger. Dit is landelijk opgelost door zorgaanbieders te verplichten jaarlijks een gestandaardiseerde productieverantwoording aan te laten leveren bij de gemeenten, inclusief een controleverklaring van hun accountant als de zorgaanbieder meer dan € 125.000 zorg levert. Inmiddels zijn de meeste zorgaanbieders in staat een goedkeurende controleverklaring aan te leveren. Overigens is de productieverantwoording met de

controleverklaring als een tijdelijke maatregel bedoeld. Naast de controleverklaringen van de zorgaanbieders worden gemeenten geacht zelf diverse andere controls in te bouwen voor een afdoende beheersing van de processen binnen rondom WMO – en Jeugdzorg. Na de aanloopproblemen is Leiden inmiddels zover dat de beheersing van het WMO-proces op orde is. Elk jaar zijn wel diverse rechtmatigheidsfouten en onzekerheden, maar gezien het totaal aan lasten binnen het sociale domein van 10-tallen miljoenen, is het bedrag dat hiermee bemoeid is relatief beperkt. De rechtmatigheidsfouten zijn relatief constant over de afgelopen drie jaren. Dit is te zien in grafiek 2. Vanaf 2019 wordt een extern bureau ingezet voor aanvullende (prestatielevering) onderzoeken.

Grafiek 2: onrechtmatigheden sociaal domein 2021 – 2020 - 2019

Grafiek 3: onzekerheden sociaal domein 2021 – 2020 - 2019

PGB's WMO

De uitvoering van de PGB's is belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Voor 2021 heeft de accountant van SVB evenals voorgaande jaren een verklaring met beperking afgegeven bij de PGB-uitgaven. Dit betekent nog steeds dat de SVB de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de PGB-verstrekingen niet in voldoende mate kan aantonen. Daarom laat de gemeente Leiden aanvullende controles uitvoeren door een extern bureau. De uitkomsten van dit onderzoek zijn meegenomen in de gepresenteerde rechtmatigheidscijfers. De toename van de onzekerheid WMO ZIN komt vooral door de toename van geleverde zorg door kleine zorgaanbieders (van 13 in 2020 naar 19 in 2021). Deze kleine aanbieders (omzet < € 125.000) hoeven geen controleverklaring aan te leveren bij de productieverantwoording en de Leidse omzet wordt geheel als onzeker aangemerkt.

Jeugd

De uitvoering van de Jeugdhulp heeft de gemeente ondergebracht bij de Tijdelijke Werkorganisatie. De controle op de rechtmatige uitvoering van de Jeugdhulp is ondergebracht bij de accountant van de Tijdelijke Werkorganisatie. De totaal gerapporteerde onzekerheid Jeugd bedraagt € 415.000. Daarnaast heeft de SVB in de 'Projectbrief Rechtmatigheid 2021 d.d. 14 april 2022' de onrechtmatigheden van de betaalde bestedingen per gemeente doorgegeven. Voor Leiden bedraagt de meest waarschijnlijke fout Jeugd € 62.000.

1.3. Leiden in Control 2021: de in-control statement

In de jaarrekening is het In-control statement 2021 opgenomen: binnen Leiden is voor het merendeel sprake van getrouwe en rechtmatige uitvoering van processen. Ook het in gang zetten van verbeteringen en het bewaken hiervan vindt plaats. Overall kan worden gesteld dat Leiden in control is. Dit komt tot uiting in de door de directeurs afgegeven in-control statements voor hun clusters. Hierin verklaren zij dat hun clusters in control zijn. Deze in control statements zijn de basis voor het door het college afgegeven in-control statement die is opgenomen in de jaarrekening. Hierin wordt de vanuit de interne audit 2021 naar voren gekomen fouten en onzekerheden verwoord (zie ook paragraaf 1.2).

1.4. Rechtmatigheidsverantwoording komt eraan

1.4.1. Rechtmatigheidsverantwoording

De wetswijziging van de Gemeente- en Provinciewet voor de rechtmatigheidsverantwoording is eind mei 2022 aangenomen door de Tweede Kamer. De volgende stap voor de invoering is de behandeling in de Eerste Kamer. Het is nog onduidelijk of de invoering met terugwerkende kracht over 2022 (met terugwerkende kracht) of 2023 het eerste jaar wordt voor de rechtmatigheidsverantwoording.

1.5. Overige bevindingen

1.5.1. Procesbeschrijvingen in Engage

Vanuit de IAF is continue aandacht voor de procesbeschrijvingen waarvoor audits worden uitgevoerd. De procesbeschrijving, met daarin opgenomen de key controls (belangrijkste beheersingsmaatregelen), is het beginpunt van de audit en het actueel houden is een lijnverantwoordelijkheid. De externe accountant heeft geadviseerd om de belangrijkste beheersingsmaatregelen duidelijker op te nemen. Uit de afsluitende gesprekken blijkt dat clusters hier mee bezig zijn (geweest) en processen hebben beschreven, geactualiseerd en/of verwerkt in Engage. De IAF besteedt vanaf 2022 extra aandacht aan de procesbeschrijvingen en de beschreven key-controls. Hierover wordt specifiek gerapporteerd in de controlememoranda per proces.

1.5.2. Foutieve betaling

In september 2021 heeft een foutieve betaling plaatsgevonden bij het cluster PMO (team W&I). De foutieve betaling had betrekking op uitbetaling van bijzondere bijstand aan één bijstandsgerechtigde. Deze fout is intern zelf geconstateerd en is het bedrag ook vrijwel direct terugontvangen. Door het cluster zijn beheersingsmaatregelen geïmplementeerd om een dergelijke foutieve betaling in de toekomst te voorkomen. De IAF heeft het proces en de aanvullende beheersingsmaatregelen beoordeeld. De conclusie is dat de beheersingsmaatregelen het risico op een foutieve betaling verlagen (en het bewustzijn verhogen), maar niet geheel voorkomen. Het cluster heeft onderzocht of twee systematische beheersingsmaatregelen konden worden ingevoerd. Dat ging om een aanpassing in de software en het maximeren van het bedrag naar private rekeningen van cliënten. Helaas is dit nog niet mogelijk gebleken. Er is een verzoek gedaan bij de leverancier van de software om aanpassingen te maken en mogelijk is het maximeren van het bedrag in de toekomst wel mogelijk. De kwaliteitscontroleurs van team Werk & Inkomen (onderdeel van de IAF) zullen in 2022 aanvullende controles uitvoeren op de ingevoerde beheersingsmaatregelen.

2. Dashboard *Leiden in control*

Het dashboard geeft in één oogopslag inzicht in de mate waarin de gemeente Leiden in control is.

2.1. Leiden in control: uitkomsten 2021

Hieronder is vanuit twee dimensies de mate van in control van de gemeente Leiden beschreven. Dimensie 1 is de kwalificatie van de interne beheersing van de onderzochte processen, dimensie 2 is de kwalificatie van de opvolging van verbeterpunten. De wijze waarop deze kwalificaties worden toegekend door de interne audit functie zijn beschreven in het Algemeen Controleplan 2021, bijlage D. Zie daar ook de uitleg en achtergrondinformatie.

Het **Dashboard 2021** laat zien dat de interne beheersing van voldoende niveau is en Leiden nergens in het rood staat wat betreft de kwaliteit van de interne beheersing en de opvolging van verbeterpunten. Hiermee heeft 2021 eenzelfde score als 2020. In control betekent niet foutloos of dat de administratieve organisatie op sommige punten geen verbetering behoeft. Het betekent dat Leiden interne controles heeft uitgevoerd om die fouten of verbeterpunten zelf te constateren, op te pakken en de voortgang van de verbeteringen te bewaken. Fouten zullen nooit helemaal uitgesloten kunnen worden. Hierbij spelen ook kosten-batenafwegingen een rol. Overigens geldt dat gekozen is geen gradaties aan te brengen per categorie onvoldoende, matig, voldoende en goed omdat dit een exactheid suggereert die niet gebaseerd is op harde normen. Het dashboard laat zien dat voor alle clusters geldt dat men in control is. Dit wordt ook verwoord door de afgegeven in-control-statements door de (cluster) directeuren. In bijlage A zijn de bevindingen/dashboards per cluster opgenomen.

Dashboard Leiden in control		PLAN – DO - CHECK				ACT	
2021		Kwalificatie van de interne beheersing				Kwalificatie opvolging verbeterpunten	
Organisatieonderdeel		 Onvoldoende	 Matig	 Voldoende	 Goed	 ultimo 2021	 ultimo 2020
Concernstaf				2020 + 2021			
Cluster Publiekszaken, Handhaving & Veiligheid				2020 + 2021			
Cluster Stedelijke Ontwikkeling				2020 + 2021			
Cluster Participatie & Maatschappelijke Ontwikkeling				2020 + 2021			
Cluster Beheer				2020 + 2021			
Projectbureau				2020 + 2021			
Instellingen – DZB				2020 + 2021			
Instellingen – Erfgoed Leiden en omstreken				2020 + 2021			
Instellingen – Museum de Lakenhal				2020 + 2021			

Legenda bij kwalificatie van de interne beheersing:

 = Score ultimo 2020	 Relatief veel verbeterpunten urgent of hoog, organisatieonderdeel in de basis onvoldoende op orde	 Enkele verbeterpunten urgent of hoog, relatief veel overige verbeterpunten	 Hooguit enkele verbeterpunten hoog, organisatieonderdeel in de basis voldoende op orde	 Geen verbeterpunten urgent of hoog, beperkt overige verbeterpunten
---	---	--	--	--

Legenda bij kwalificatie opvolging verbeterpunten:

 Geen voortgang	 Beperkte voortgang	 In ontwikkeling	 In afrondende fase	 Geïmplementeerd
--	--	---	--	---

Definitieve uitkomst Leiden in control n.a.v. (verbijzonderde) interne controle – ultimo 2021

De onderliggende bevindingen uit de audits zijn gedeeld en besproken door de IAF met het MT per cluster. De bevindingen per cluster zijn opgenomen in bijlage A. De uitkomsten van deze gesprekken, de bevindingen en vormen de basis voor het afgeven van een interne in control-verklaring voor hun eigen cluster / eenheid.

3. Top 5 focusgebieden

Leiden in control

Het is al een aantal jaren gebruikelijk dat over een aantal Top focusgebieden via de rapportages van de interne accountant wordt gerapporteerd. De top 5 focusgebieden 2021 is terug te vinden in het Algemeen Controleplan 2021. Onderwerpen in de Top 5 kunnen verder gaan dan de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoording. Een deel van de tijd en aandacht van de interne audit functie gaat uit naar deze focusgebieden.

In dit hoofdstuk wordt per focusgebied de stand van zaken rondom de 5 focusgebieden besproken. Tussentijds is over deze focusgebieden ook gerapporteerd in de managementletter 2021. Ook in de betreffende MT's is dit besproken.

Top 5 focusgebieden Leiden in control	VvB 2021	ML 2021	VvB 2020	ML 2020
1 Mate in control van proces Europese aanbestedingen				
2 Mate in control van misbruik en oneigenlijk gebruik, integriteits- en frauderisico's				
3 Mate in control informatiebeveiliging en privacygevoelige informatie				
4 Mate in control rondom de gevolgen van de coronamaatregelen voor de rechtmatigheid				
5 Mate in control van proces Jeugdhulp (via Tijdelijke Werkorganisatie Holland Rijnland)				

rood = onvoldoende
oranje = matig tot nog niet voldoende
groen = voldoende of goed

3.1. Mate in control van proces (Europese) aanbestedingen

Ultimo 2021
(oordeel IAF):

Medio 2021
(oordeel IAF):

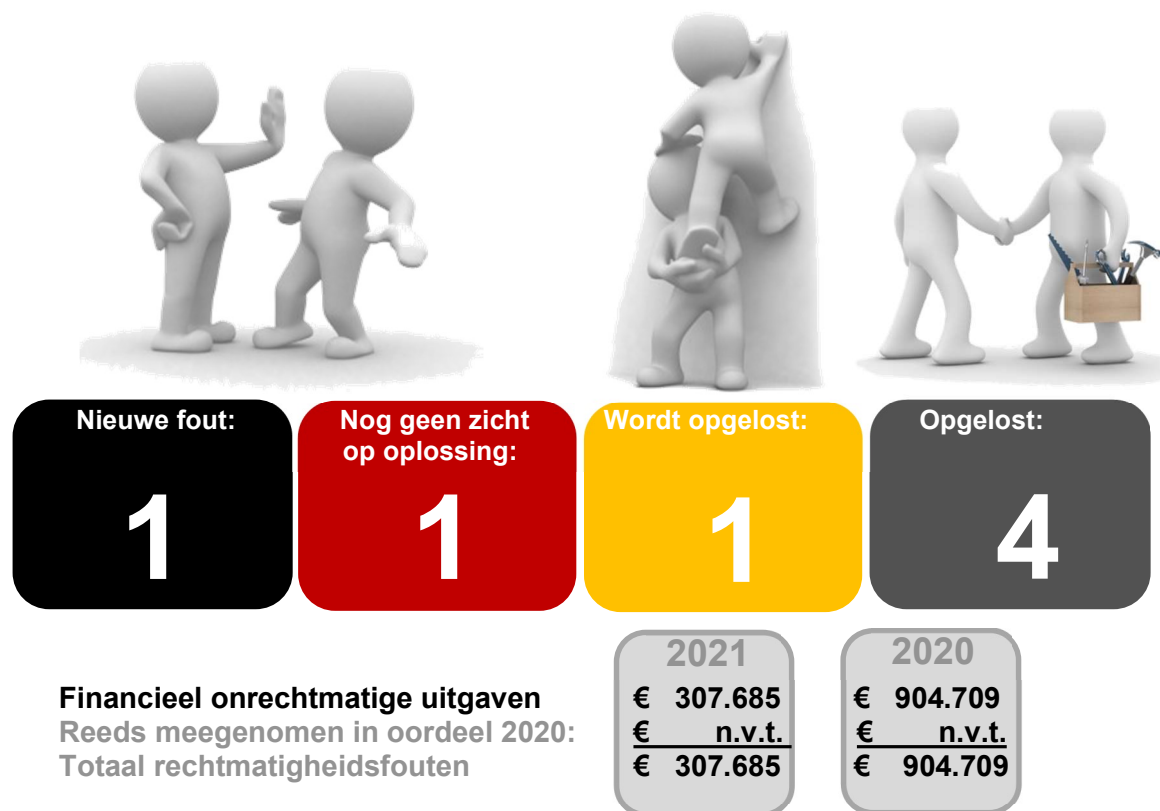
Alle bestuurders,
gemandateerden en
budgethouders

**Financiële administratie &
contractmanagementsysteem**
Inkoop & aanbesteden

Verloop van bestaande onrechtmatige inkoopdossiers in 2021:

Belangrijkste boodschappen IAF:

- In totaal zijn er door de internal audit functie drie onrechtmatigheden geconstateerd voor 2021 (2020: 6). Dit is een mooie daling ten opzichte van eerdere jaren. Er is een nieuwe rechtmatigheidsfout rondom de EU-aanbesteding bijgekomen (een lopend contract is onrechtmatig verlengd). Hierop wordt actie ondernomen in 2022. In bijlage B zijn de details opgenomen onderverdeeld naar de hiernaast genoemde vier rubrieken.
- Regelgeving rondom (Europees) aanbesteden blijft ingewikkelde materie. De kennis en awareness bij de medewerkers is toegenomen. Toch blijft aandacht voor dit onderwerp noodzakelijk. Dit vraagt om regelmatige kennisupdates. Naast de bepaling van de juiste aanbestedingsvorm, is ook een zo'n realistische inschatting van de opdrachtwaarde van belang.
 - Zorg ervoor dat vanaf het begin van het nieuwe financiële systeem de juiste data wordt gevuld met alle contracten, contractwaarde, einddata, verlengingsopties, wijze van aanbesteden etc.
 - Aan de overgedragen contracten van Leiden naar SP71 kleefde een rechtmatigheidsfout van ongeveer € 139.000. Per 1 januari 2023 komen deze, en andere contracten, door de inbedding van SP71 weer terug naar Leiden. Welke consequenties dit heeft voor het verloop van de onrechtmatigheden is nog niet zeker. IAF adviseert om samen met SP71 alle contracten te inventariseren en tijdig actie te ondernemen om eventuele onrechtmatigheden te repareren.

Nb. Zoals vermeld in § 1.2.1 is er nog een discussie over één mogelijk onrechtmatige aanbesteding (Inklaar B.V.) van circa € 100.000/€ 150.000. Dit is nog niet verwerkt in het overzicht.

3.2. Mate in control rondom misbruik en oneigenlijk gebruik, integriteits- en frauderisico's

Ultimo 2021 (oordeel IAF): Medio 2021 (oordeel IAF): 	Alle bestuurders, leidinggevend en medewerkers 	Alle budgetten, IT-systemen en processen
Duurzame aandacht voor integriteit Het onderwerp integriteit is ondergebracht bij de Concernstaf (SMC). De concernadviseur Juridische Kwaliteitszorg coördineert de uitvoering van de integriteitsagenda. Binnen alle clusters en teams wordt in meer of mindere mate aandacht besteed aan integriteit. Het is onderwerp van gesprek bij sollicitatiegesprekken, tijdens werkoverleggen en bij functioneringsgesprekken. Uitgangspunt is om het onderwerp bespreekbaar te maken en te houden, vaak aan de hand van concrete, actuele voorbeelden die dichtbij de medewerkers staan. Nadrukkelijk wordt ook de relatie onderkend met de thema's ondermijning, privacy en informatiebeveiliging. Sinds vorig jaar is hiervoor nog meer aandacht gekomen in het inwerkprogramma voor nieuwe medewerkers. Ook is ingezet op het werven van vertrouwenspersonen. Er is inmiddels vervolg gegeven aan centrale training of agendering. Regionaal vindt regelmatig afstemming plaats over activiteiten in het kader van integriteit.	Gemeentebrede fraude risicoanalyse vastgesteld Binnen de gemeente Leiden bestaat al jaren aandacht voor het voorkomen en signaleren van fraude en misbruik en oneigenlijk gebruik. De frauderisicoanalyse wordt jaarlijks in het DT behandeld en vastgesteld door het College. Vanuit een totaalinventarisatie van risico's inclusief passende beheersmaatregelen is een top 7 frauderisico's vastgesteld. Vanwege het structurele karakter van de frauderisicoanalyse is het wenselijk dat clusters de frauderisicoanalyse als vast agendapunt opnemen en tenminste eenmaal per jaar actualiseren en bespreken binnen het team. Eind 2021 is door de interne accountant het verzoek gedaan om de frauderisicoanalyse te actualiseren.	Belangrijkste boodschappen IAF: - Vanuit de uitgevoerde interne audits over 2021 alsmede de gevoerde clustergesprekken heeft de interne audit functie twee fraudegevallen/ integriteits-schendingen geconstateerd bij een cluster. In beide gevallen heeft het betreffende cluster waar de gevallen hebben plaatsgevonden adequaat gehandeld, een gedegen onderzoek uitgevoerd en actie ondernomen. - Nb. Er is geen specifiek onderzoek naar gedaan door de IAF, wel is het expliciet ter sprake gekomen in de gevoerde clustergesprekken. - Het verdient aanbeveling om de frauderisicoanalyse tenminste eenmaal per jaar te bespreken in zowel de cluster MT's en in de diverse teams binnen de clusters en te actualiseren. Terugkoppeling hiervan vindt plaats aan de interne accountant - Besteed binnen de clusters (op de werkvloer) voldoende aandacht aan integriteit om te zorgen dat medewerkers integriteitsvraagstukken bespreekbaar maken.

3.3. Mate in control informatiebeveiliging en privacygevoelige informatie (IB&P)

3.3.1. Mate in control informatiebeveiliging

Ultimo 2021 (oordeel IAF): 	Medio 2021 (oordeel IAF): 	Alle medewerkers CIO, FG & CISO Applicatiebeheerders 	Alle budgetten, IT-systemen en processen
Informatiebeveiliging in control?	Voortgang 8 pijlers Strategie Digitale Veiligheid	Belangrijkste boodschappen IAF	
Hoewel op de meeste grotere audits (bijvoorbeeld ENSIA) groen wordt gescoord, constateren we dat er op specifieke onderwerpen nog veel risico's zijn omdat controlewerkzaamheden en beheersmaatregelen niet zijn geborgd in de dagelijkse werkzaamheden. Over Business Continuity Management (BCM) komt voort uit de vastgestelde Strategie Digitale Veiligheid waarin prioriteit wordt gegeven aan het inrichten van continuïteitsbeheer, is op verschillende momenten al met clusters besproken en over gerapporteerd. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om in kaart brengen van risico's en ketenafhankelijkheden en het op orde maken van continuïteitsplannen. Merkbaar is dat nog geen sprake is van een goede inrichting van continuïteit en dat actie nodig is. Begin 2022 is een eerste stap gemaakt met het opstellen van een opdrachtbeschrijving voor het aantrekken van een BCM-coördinator of projectleider. Maar directe actie is nodig om continuïteitsbeheer structureel te borgen in de organisatie Andere onderwerpen die een risico vormen voor de langere termijn zijn onder andere: ▪ Websites: er is een wildgroei aan websites, het ontbreekt aan centraal beheer, niet alle leveranciers voldoen aan de standaarden, dit leidt tot beveiligingsrisico's (kwetsbaarheden) en compliance risico's (AVG en digitale toegankelijkheid) ▪ Leveranciers: we worden steeds afhankelijker van de systemen (software) leveranciers bij onze dagelijkse werkzaamheden. Er worden niet altijd degelijke afspraken gemaakt met deze leveranciers ook niet op IB&P gebied.	Bevorderen veilig gedrag en verhogen bewustzijn Inmiddels structureel gepland zijn E-learnings, teamtrainingen en risicogesprekken in de MT's. Technische maatregelen Vernieuwing van specifieke security technologie/ dienstverlening. Vervanging van huidige antivirus door integrale Microsoft producten. Verschillende projecten die bijdragen aan afname kwetsbare en niet ondersteunende systemen zijn afgerond. Risicomanagement en ketenafhankelijkheid Maakt onderdeel uit van de geplande BCM-aanpak in 2022. Ontbreekt nog aan identificatie van mogelijke strategische risico's. Continuïteit van Dienstverlening: Gecoördineerde, projectmatige aanpak BCM-activiteiten, aantrekken coördinator, Disaster Recovery testen Cyberincidenten en datalekken Wordt continue gemonitord. Zie ook paragraaf 3.3.2. Leveranciers: Veel leveranciers moeten nog definitieve patches/releases leveren om hun systemen optimaal te beveiligen (naar aanleiding van Log4J). Privacy Programma: zie paragraaf 3.3.2 Naleving en verantwoording: ENSIA is afgerond en tijdig ingediend over 2021. SUWI laat nog tekortkomingen zien en moeten tijdig worden opgelost. Veel gerelateerd aan specifieke software zoals Suite Sociaal domein en/of ontwikkelingen zoals vluchtelingenopvang en verkiezingen.	▪ De basis op orde is het uitgangspunt voor digitale weerbaarheid: (informatie)systemen, configuraties en risico's op primaire en vitale processen moeten in beeld en vastgelegd zijn. ▪ Draag zorg voor een goede inrichting van continuïteitsbeheer (BCM) en stel een BCM-coördinator of projectleider aan. ▪ Het is nodig om continuïteitsplannen op te stellen door de clusters voor de gemeentelijke processen. ▪ Maak de ketens en de afhankelijkheden van partners en leveranciers daarin inzichtelijk en leg deze vast. Zorg voor aandacht voor het stellen van eisen ten aanzien van IB&P maatregelen in ketensamenwerkingen. ▪ Om veerkrachtig te kunnen optreden in geval van een cyberincident is het noodzakelijk om te oefenen met digitale noodscenario's. Deze moeten integraal onderdeel zijn van de continuïteitsplannen. ▪ Blijf aandacht houden op (nieuwe) ketenoverschrijdende risico's op het gebied van veilig gedrag en gegevensverwerking (bijv. externe zorgpartijen). ▪ Blijf focussen op veilig gedrag van medewerkers met onder andere door te sturen op deelname van medewerkers aan e-learnings. ▪ Borging van controle/beheersmaatregelen in de dagelijkse werkzaamheden. ▪ Besteed in de periodieke gesprekken met CISO/IB&P aandacht aan bovenstaande punten.	

3.3.2. Mate in control (van borging) privacygevoelige informatie

 Ultimo 2021
 (oordeel IAF):

 Medio 2021
 (oordeel IAF):

**Alle bestuurders, leiding-
gevend en medewerkers**

**Alle budgetten,
IT-systemen en
processen**

Voortgang privacy programma en aandachtspunten

Medio 2021 was de beoordeling, in lijn met ultimo 2020, nog groen. Dit was voornamelijk het gevolg van een goede start van het privacy programma en genomen acties en afronding rondom de nulmetingen. De eerste goede stappen zijn gezet maar we zijn er nog niet. Ultimo 2021 is de beoordeling weer teruggezet naar oranje vanwege diverse aandachtspunten en boodschappen, zoals opgenomen in deze paragraaf.

Voortgang privacy programma/nulmetingen in 2021: in het eerste kwartaal van 2022 heeft voor een aantal clusters een tweede meting plaatsgevonden. Als gevolg van beperkte capaciteit vanuit het IB&P-team zijn de metingen voor Projectbureau en Concernstaf nog niet uitgevoerd. Voor de andere clusters zijn acties voor 2022 beschreven. Deze zijn echter nog maar beperkt gecommuniceerd met betrokkenen.

Als gevolg van vertrek van een privacy officer (het aanspreekpunt voor Leiden; medio 2022) en krapte arbeidsmarkt waardoor werving en nieuwe inzet vertraging oploopt, is er momenteel sprake van een kwetsbare situatie. Clusters en teams zijn nog niet zelfredzaam op dit gebied. Voortgang lijkt hierdoor te stagneren.

Complexe inzage verzoeken door enkele burgers (combinatie WOB en AVG) leggen een forse claim op de capaciteit van de organisatie. Dit benadrukt ook hoe relevant het is om de informatiehuishouding en de toegankelijkheid daarvan goed op orde te hebben.

Resultaten

Ultimo 2021 is de eerste wettelijke verplichte audit Wet Politiegegevens afgerond. De bevinden en geadviseerde maatregelen zijn teruggekoppeld aan het management en extern verantwoord aan de Autoriteit Persoonsgegevens. Er is nog geen terugkoppeling ontvangen.

Het project gegevensstromen komt tot een afronding. Daarmee is een belangrijke stap gezet in de beheersbaarheid en verantwoording in de uitwisseling van gegevens vanuit Burgerzaken.

Aanschaf nieuwe anonimiseertool brengt enige verlichting bij de verwerking van AVG-inzage en WOB verzoeken.

Datalekken, enkele cijfers met betrekking tot 2021

In totaal zijn er in 2021 binnen Leiden 23 datalekken gemeld bij de IB&P. Vorig jaar waren dat er 30. Het aantal meldingen volgt het langjarig patroon. We constateren een geringe daling. Dit kan er op duiden dat risicobeperkende maatregelen (bewustwording, inrichting van systemen en procedures) onvoldoende impact hebben om tot een daling te leiden. De aangenomen verhoogde bewustwording en alertheid leidt er toe dat er meer incidenten worden herkend en ook worden gemeld.

Belangrijkste boodschappen IAF

Het privacy-programma kent een looptijd van twee tot drie jaar. De organisatie is in het beginstadium, nu ongeveer een jaar onderweg. De eerste actiepunten, actiepunten met een hoge prioriteit, zijn grotendeels afgevinkt. Daarmee komt de organisatie in een nieuwe fase in het privacy-programma, waarbij meer in detail wordt gewerkt aan het eisenpakket uit de AVG.

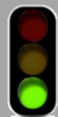
Het uiteindelijke streven is om uit te komen op een volwassenheidsniveau 4 (op een schaal van niveau 1 (niet compliant) tot niveau 5 (volledig compliant en geoptimaliseerd)). Om hier te komen zullen de verschillende Leidse clusters elk jaar uitvoering moeten geven aan de concrete maatregelen naar aanleiding van de jaarlijkse nulmeting die wordt uitgevoerd om te kijken waar het cluster staat. Het ene cluster zal volwassenheidsniveau 4 makkelijker en/of sneller kunnen bereiken dan het andere cluster. Op basis van prioriteit en capaciteit staat de privacy officer de teams zoveel mogelijk bij in de uitvoering van de maatregelen.

Overige boodschappen:

- Zorg voor structurele opvolging voor de vertrokken privacy officer (medio 2022);
- Capaciteit inzet privacy officer voor grotere vraagstukken en ondersteuning voortgang P-programma;
- Borgen van het privacy-programma via een PDCA cyclus;
- Uitvoeren nulmetingen Projectbureau en Concernstaf en formuleren en implementeren van eventuele verbetermaatregelen;
- Vernietigen van privacygevoelige informatie is uit hoofde van de archiefwet niet zomaar toegestaan. Laat je zo nodig goed adviseren.

3.4. Mate in control gevolgen COVID-19 voor rechtmatigheid

 Ultimo 2021
 (oordeel IAF):

 Medio 2021
 (oordeel IAF):

Gehele organisatie

De gevolgen van COVID-19

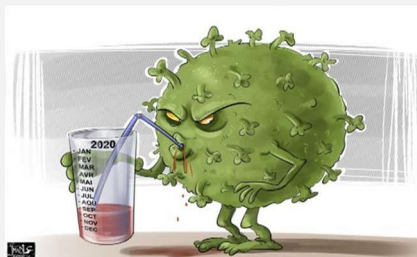
Vanuit het perspectief van de Interne Audit Functie spelen de gevolgen van COVID-19 vooral op twee gebieden:

1. Doorbreking van interne beheersmaatregelen als gevolg van niet fysieke aanwezigheid of minder beschikbaarheid van medewerkers
2. Rechtmatigheid van de uitgaven.

Er spelen geen specifieke rechtmatigheidskwesties. Het merendeel van het werk vond reeds digitaal plaats. De processen zijn daarop ingericht, zodat er geen sprake van doorbreking van beheersmaatregelen als gevolg van COVID 19.

Gevolgen voor de jaarrekening 2021

COVID-19 heeft ook gevolgen voor de jaarrekening 2021. Bij het opstellen van de jaarrekening is rekening gehouden met de uitspraken die de commissie BBV hierover heeft gedaan.

TOZO-regeling

De TOZO (Tijdelijke overbruggingsregelingen Zelfstandig Ondernemers) is stopgezet per 1 oktober 2021. In 2022 worden alleen incidentele nabetalingen verwacht (n.a.v. gewonnen bezwaar/beroepzaken). Ook is er sprake van een grote inkomstenstroom in verband met aflossing van TOZO debiteuren. De werkzaamheden hiervoor worden ook in 2022 uitgevoerd door het regionaal bureau zelfstandigen te Rotterdam.

Met ingang van 1 januari 2019 is de aanvraag- en afhandelingsprocedure van de BBZ en IOAZ uitkeringen overgedragen aan het RBZ (regionaal bureau zelfstandigen te Rotterdam). In 2020 is ook de TOZO overgedragen aan het RBZ. Het RBZ voert deze controles uit en verantwoordt zich met een accountantsverklaring aan de gemeente Leiden en Leiderdorp. Uiterlijk 31 januari van ieder jaar levert RBZ de financiële verantwoordingsgegevens aan opdrachtgever ten behoeve van de SISA-verantwoording aan het Rijk en het Beeld van de Uitvoering.

Belangrijkste boodschappen IAF:

- Geen specifiek boodschappen vanuit de IAF.
- De gevolgen van COVID-19 (voor rechtmatigheid) zijn inmiddels bekend en hier is vanuit de organisatie voldoende aandacht voor.
- De IAF concludeert dat de organisatie voldoende in control is en adviseert de raad (via het algemeen controleplan 2022) om de 'mate in control rondom de gevolgen COVID-19 voor rechtmatigheid' niet meer als specifiek focusgebied op te nemen.

3.5. Mate in control van proces Jeugdhulp (via Tijdelijke Werkorganisatie Holland Rijnland)

 Ultimo 2021
 (oordeel IAF):

 Medio 2021
 (oordeel IAF):

**Cluster PMO
TWO Holland Rijnland**

**Financiële administratie
Jeugdhulp via TWO HR**

De audit informatie vanuit TWO

De uitvoering van de Jeugdhulp heeft de gemeente Leiden ondergebracht bij Tijdelijke werkorganisatie (TWO) Holland Rijnland. Over 2021 is voor het vierde jaar op rij een goedkeurende controleverklaring door de accountant van de TWO Holland Rijnland afgegeven. Voor 2021 is de controle tijdig volgens afspraak afgerond.

Omdat de uitvoering van de Jeugdhulp is ondergebracht bij TWO voert de Interne Audit Functie geen aparte audits uit. In principe wordt het oordeel over het in control zijn rondom Jeugdhulp binnen Leiden afgeleid uit de controleverklaring van de onafhankelijke accountant. Daarnaast voert TWO zelf interne controles uit aan de hand van hun intern controleplan dat ter informatie wordt verstrekt aan de deelnemende gemeenten. Deze controles worden van steeds betere kwaliteit.

Naast de controleverklaring stelt de accountant van TWO een rapport van bevindingen op. Hierin wordt een opsomming gegeven van bevindingen die ertoe leiden dat door onvoldoende of niet geschikte controle-informatie er een onzekerheid bestaat over de verantwoorde zorgkosten Jeugd. De onzekerheid van de gehele regio, wordt naar evenredigheid doorvertaald naar de gemeente Leiden. Deze bedraagt voor 2021 € 414.000 (2020: € 498.000).

De DVO tussen de gemeenten en GR Holland Rijnland (TWO Holland Rijnland) liep af per 31 december 2021. Vanaf 2022 gaat TWO Holland Rijnland verder als Serviceorganisatie Zuid Holland Rijnland (SOZ).

Tekorten Jeugdhulp landelijk structureel opgelost?

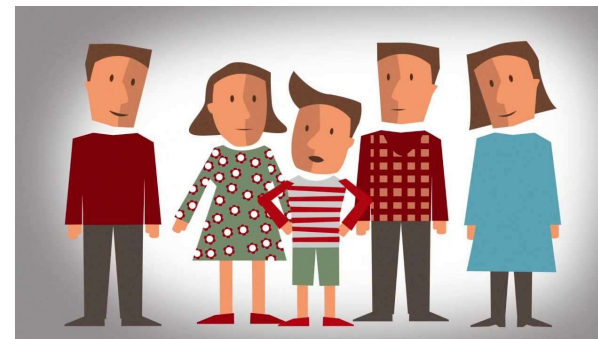
Ruim €1,3 miljard extra naar gemeenten voor tekorten jeugdzorg in 2022

Nieuwsbericht | 03-06-2021 | 12:00

Het kabinet stelt voor 2022 €1,314 miljard extra beschikbaar aan gemeenten ter compensatie van de tekorten in de jeugdzorg. Dat komt bovenop de eerder toegezegde €300 miljoen voor dat jaar. Hierin is ook meegenomen dat gemeenten uitvoering geven aan maatregelen die in 2022 een besparing van €214 miljoen op de jeugdzorguitgaven opleveren. Het kabinet en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben dat met elkaar afgesproken naar aanleiding van het oordeel van de Commissie van Wijzen. Voor de jaren na 2022 dient het oordeel als zwaarwegende inbreng voor de kabinetsformatie. Tegelijk committeren gemeenten en het Rijk zich nu al aan het maken van afspraken over maatregelen waarmee het jeugdstelsel op de lange termijn beter houdbaar wordt.

Belangrijkste boodschappen IAF:

- Zorg dat er periodiek overleg is met TWO over de voortgang van de interne controles en de prognoses van de bestedingen. Hiervoor is er een regionale werkgroep verantwoording Jeugdhulp in het leven geroepen. Zorg dat er ook altijd iemand met een auditachtergrond bij aangesloten is.
- Door het ontbreken van een goedkeurende controleverklaring van de SVB voor de PGB's (2021: € 2,3 miljoen) zullen aanvullende werkzaamheden moeten worden uitgevoerd om de rechtmatigheid van de PGB-uitgaven te kunnen vaststellen. Dit kan door het laten uitvoeren door een externe partij zoals afgelopen jaren is gebeurd.

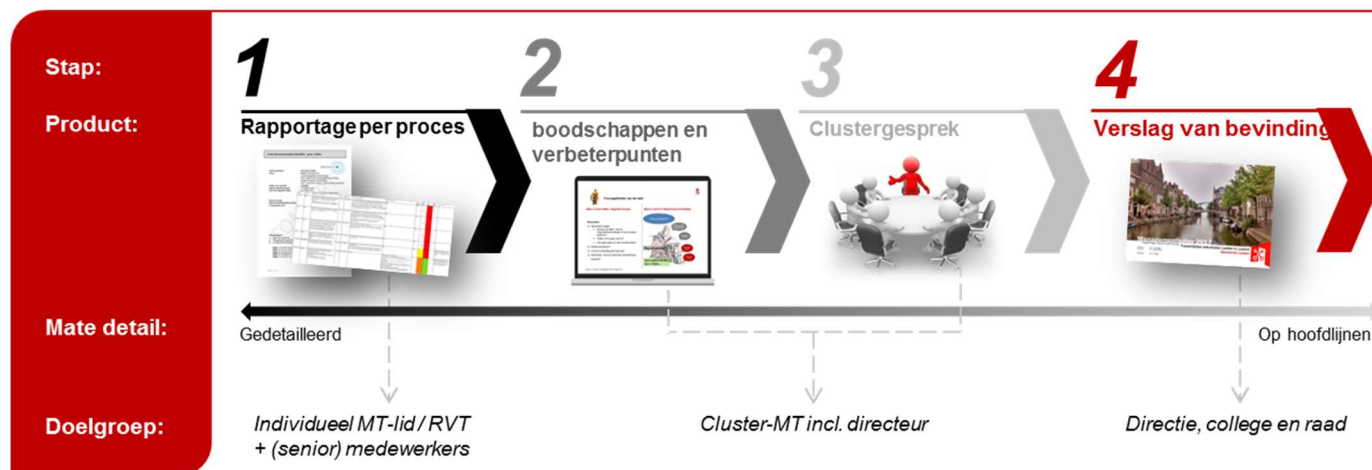

4. Bijlagen

- A Dashboards per organisatieonderdeel**
- B Rechtmatigheidsfouten aanbestedingen 2021**
- C Dekking en reikwijdte Leiden in control**

A | Bevindingen organisatieonderdeel en belangrijkste verbeterpunten per proces

In § 1.2 van dit verslag van bevindingen zijn samenvattende gegevens opgenomen van de mate van in control van de processen en focusgebieden, in het kader van Leiden in control, die door de interne audit functie zijn getoetst.

De wijze van rapporteren is vooral gericht op het voeren van een gesprek met elkaar en dient ook om ieders aandacht te blijven houden op het feit dat control niet iets is van alleen de interne audit functie. We werken niet meer met uitgebreide verslagen. De individuele proceseigenaren / Mt-leden ontvangen per proces rapportages met de bevindingen van de interne audit functie (stap 1). Vervolgens vat de interne audit functie de belangrijkste boodschappen en verbeterpunten vanuit de uitgevoerde werkzaamheden samen in een presentatie per cluster (stap 2). De interne audit functie schuift aan in het MT waar ook de clusterdirecteur bij aanwezig is, licht de belangrijkste boodschappen toe en bespreekt met het MT de openstaande acties. Gelijktijdig wordt het managementcommentaar opgehaald (stap 3). Nadat alle clustergesprekken zijn gevoerd stelt de interne audit functie een managementletter (tussentijds) of verslag van bevindingen (einde van het jaar) op met de belangrijkste boodschappen en bevindingen op hoofdlijnen t.b.v. directie, college en raad (stap 4).

Een belangrijke opmerking is dat vorig jaar per abuis geen aparte dashboards per cluster zijn gemaakt en heeft ten tijde van opstellen van het verslag van bevindingen 2021 een beoordeling plaatsgevonden over 2020. Op moment 2021 gelijk is aan 2020, wordt alleen de (kleur)score van 2021 zichtbaar gemaakt. Overigens geldt dat gekozen is geen gradaties aan te brengen per categorie onvoldoende, matig, voldoende en goed omdat dit een exactheid suggereert die niet gebaseerd is op harde normen.

Legenda bij kwalificatie van de interne beheersing:

● = Score ultimo 2020				
● = Score medio 2021	Relatief veel verbeterpunten urgent of hoog, proces in de basis onvoldoende op orde	Enkele verbeterpunten urgent of hoog, relatief veel overige verbeterpunten	Hooguit enkele verbeterpunten hoog, proces in de basis voldoende op orde	Geen verbeterpunten urgent of hoog, beperkt overige verbeterpunten

Legenda bij kwalificatie opvolging verbeterpunten:

				
Geen voortgang	Beperkte voortgang	In ontwikkeling	In afrondende fase	Geïmplementeerd

Bevindingen – Cluster Publiekszaken, Handhaving & Veiligheid (PHV)						
Dashboard Leiden in control		PLAN – DO - CHECK			ACT	
Publiekszaken, Handhaving & Veiligheid (PHV)		Kwalificatie van de interne beheersing			Kwalificatie opvolging verbeterpunten	
Proces	 Onvoldoende	 Matig	 Voldoende	 Goed	 ultimo 2020	 medio 2021
Omgevingsvergunningen			2020 + 2021			
Straatparkeren en parkeergarages			2020 + 2021			
Parkeervergunningen			2020+ 2021			

Bevindingen verbijzonderde interne controle proces omgevingsvergunningen:

- Bij aanvragen waarbij de bouwkosten tussen € 50.000 tot € 1 miljoen bedragen is onvoldoende sprake van functiescheiding.
- Er is geen tarievencontrole uitgevoerd over 2021.
- In drie gevallen was het juridisch advies niet opgenomen in het dossier, in één van deze gevallen kon ook achteraf niet worden vastgesteld dat dit advies gegeven was.
- In één geval is vastgesteld dat het definitieve besluit niet gepubliceerd was.
- In één geval is vastgesteld dat de definitieve legesfactuur niet was verstuurd.

Bevindingen verbijzonderde interne controle proces straatparkeren en parkeergarages:

- Team AO/IC reviewde of de beschreven beheersingsmaatregelen in de procesbeschrijving voldoet aan de gestelde normen van 6W's. Niet in alle gevallen voldeed deze beschrijving hieraan. Er is met de lijnafdeling afgesproken dat zij verder aan de slag gaan met werkprocesspecialisten om de procesbeschrijving inclusief 6W's² in Engage te beschrijven.
- De lijnafdeling maakt maandelijkse rapportages. Hierbij stelt team AO/IC vast dat Adviseur Parkeren met terugwerkende kracht dit voor de maanden januari tot en met december 2021 uitvoert. De beoordeling hiervan vindt in maart/april 2022 plaats tijdens de balansdossier controle in Eqili (ten behoeve van de jaarrekeningcontrole 2021). Team AO/IC heeft in het eerste halfjaar VIC 2021 wel de analyse van het jaar 2020 beoordeeld en vergeleken met de controleverklaringen van P1 en SPHV. Hieruit blijken kleine verschillen van totaal € 3K verschil (risico nihil).

Bevindingen verbijzonderde interne controle proces parkeervergunningen:

- Dashboard / analyses: Uit een bespreking op 25 januari 2022 met de Teammanager Vergunningen Openbare Ruimte blijkt dat het dashboard (PowerBi) gereed is en er nog slagen gemaakt worden om de kwaliteit te verhogen. Er is afgesproken dat team AO/IC een review op de aanwezige analyses uitvoert in het 1e halfjaar 2022 VIC. De verwachting is dat dit plaatsvindt in april/mei 2022.
- Structureren en formaliseren beheersingsmaatregelen: De lijnafdeling is verantwoordelijk voor de vastlegging van haar procesbeschrijving. Het beschrijven van de procesflows in Engage moet nog plaatsvinden in samenwerking met de werkprocesspecialisten. En team AO/IC kan hierbij vaktechnisch als klankbord gebruikt worden. Tijdens 1e halfjaar 2022 VIC vindt een sessie met de lijnafdeling, werkprocesspecialisten en team AO/IC plaats, zodat Team AO/IC de beschreven beheersingsmaatregelen toetst in het 2e halfjaar 2022 VIC.
- Er wordt hard aan gewerkt om Key2Parkeren uit te faseren, zodat inefficiënties door het gebruik van twee verschillende applicaties voorkomen wordt.

² De 6W's bestaan uit: (1) Wie? (2) Wat? (3) Wanneer en met welke frequentie? (4) Waarom? (5) Waarmee? (6) Waarover en aan wie wordt het gerapporteerd/vastgelegd?

Bevindingen – Cluster Stedelijke Ontwikkeling (SO)

Dashboard Leiden in control		PLAN – DO - CHECK				ACT	
Stedelijke Ontwikkeling		Kwalificatie van de interne beheersing				Kwalificatie opvolging verbeterpunten	
Proces							
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	ultimo 2020	medio 2021
Aan- & verkoop vastgoed				2020	2021		
Exploitatie GVM (team Grond Vastgoed Markt)				2020 + 2021			
Erpacht				2020 + 2021			
Grondexploitatie				2020 + 2021			

Bevindingen verbijzonderde interne controle proces aan- & verkoop vastgoed

- De twee key controls (KC5 – fiscaal advies en KC6 – juridisch advies) zijn niet altijd van toepassing. Dit zijn key controls waarvan het risico indirect door andere key controls worden ondervangen.
- Voor het proces zijn er procesbeschrijvingen aanwezig in Engage. Deze zijn ook gebruikt voor de VIC en zijn voldoende beschreven.
- Uit de audit zijn geen bevindingen voortgekomen m.b.t. de verkopen. De aankopen van panden zijn niet beoordeeld, omdat deze ook niet hebben plaatsgevonden in 2021.
- De reeds bekende bevindingen (zie ICP), zijn opgepakt binnen Grond- & Vastgoedbedrijf. De continuïteit van het proces is binnen Grond- & Vastgoedbedrijf gewaarborgd, omdat er een vast team voor de aan- & verkopen is en de dossiers worden goed vastgelegd.
- De continuïteit van de werkzaamheden wordt ook gewaarborgd, doordat er formatie is gecreëerd om nog een verwerper aan te nemen en momenteel wordt deze ingehuurd.

Bevindingen verbijzonderde interne controle proces exploitatie GVM

- De huurinkomsten over het tweede halfjaar zijn volledig verantwoord. Er is één bevinding geconstateerd bij een debiteur, namelijk: Oppenheimstraat 4B-Smallsteps. In totaal is één maandbedrag (€ 9.473) te veel gefactureerd en in de financiële administratie verantwoord. De oorzaak hiervan is een wijziging van een contract (facturering van maandelijks naar eens per kwartaal). De huur is als gevolg van (de bevinding uit) inmiddels gecrediteerd.
- Tijdens het eerste halfjaar VIC heeft Team AO/IC de rechtmatigheidscontrolepunten getoetst van Beleidskader Vastgoed. Hieruit blijkt dat de laatste taxatie in 2018 heeft plaatsgevonden. Uit het startgesprek en interne richtlijnen blijkt dat om de 2 jaar een taxatie plaatsvindt om de verhuurwaarde te bepalen. In 2020/2021 heeft dit niet plaatsgevonden. Team AO/IC raadt aan om in 2022 taxaties te laten uitvoeren en vast te stellen welke panden (niet) marktconforme verhuurd worden. Pas waar nodig (en indien mogelijk) de huren aan in samenwerking met de huurders.

Bevindingen verbijzonderde interne controle proces erpacht

- Vergroot de zichtbaarheid van de uitgevoerde beheersmaatregelen.
- De procesbeschrijving “erpacht mutatie en facturatie” is nog niet geactualiseerd naar aanleiding van de ingebruikname van het nieuwe IT systeem TotalLink per 1 januari 2021. Beschrijf de beheersmaatregelen aan de hand van de 6-W vragen.

Bevindingen verbijzonderde interne controle proces grondexploitatie (Grex)

Voor het proces van grondexploitatie heeft in 2021 geen full-scope audit plaatsgevonden, alleen een update aanbevelingen. De bevindingen uit de review zijn hier niet expliciet opgenomen. Het cluster is zich bewust van de opvolging en is veel gevallen (en voor zover mogelijk) onderhanden.

Bevindingen – Cluster Participatie & Maatschappelijke Ontwikkeling (PMO)

Dashboard Leiden in control		PLAN – DO - CHECK				ACT	
Stedelijke Ontwikkeling		Kwalificatie van de interne beheersing				Kwalificatie opvolging verbeterpunten	
Proces							
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	ultimo 2020	medio 2021
Subsidievaststellingen				2020	2021		
WMO				2020 + 2021			
Werk & Inkomen (PW en IOAW/Z)				2020 + 2021			

Bevindingen verbijzonderde interne controle proces subsidievaststellingen

- In alle gevallen is sprake van een juiste, volledige en tijdige verantwoording en rubricering van de subsidielasten in de financiële administratie.
- In alle gevallen sluit de verleningsbeschikking (en eventuele herzieningsbeschikking) aan op BPMone en de financiële administratie.
- In alle gevallen is sprake van zichtbare functiescheiding in BPMone.
- In alle gevallen zijn de vaststellingsbeschikkingen ondertekend door een hiertoe bevoegd persoon.
- In de helft van de gevallen is het verzoek tot vaststelling niet tijdig ontvangen of is het verzoek tot uitstel niet vastgelegd in het dossier.
- In een geval was de inhoudelijke verantwoording niet opgenomen in het betreffende dossier (maar wel aanwezig binnen de organisatie).
- In twee gevallen is de financiële verantwoording erg summier.
- In twee gevallen is de accountantsverklaring niet opgenomen in het dossier (maar wel aanwezig binnen de organisatie).

Bevindingen verbijzonderde interne controle proces WMO

- Het stelsel van beheersmaatregelen binnen het primaire proces (het proces van aanvraag tot betalen) is afdoende ingericht. De medewerkers van de afdeling zetten zich in voor de cliënten en weten goed waar zij mee bezig zijn. Wij hebben geen afwijkingen geconstateerd die leiden tot aanbevelingen.

Bevindingen verbijzonderde interne controle proces werk & inkomen

- Uit de uitgevoerde (steekproef) controles door de kwaliteitsmedewerkers van het cluster blijken geen financiële tekortkomingen.

Bevindingen – Cluster Beheer					
Dashboard Leiden in control		PLAN – DO - CHECK		ACT	
Stedelijke Ontwikkeling		Kwalificatie van de interne beheersing		Kwalificatie opvolging verbeterpunten	
Proces					
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Exploitatie sportaccommodaties				2020 + 2021	

Bevindingen verbijzonderde interne controle exploitatie sportaccommodaties

- De tarievencontrole 2021 heeft niet plaatsgevonden. Hierdoor bestaat op het gebied van controletechnische functiescheiding een risico op het mislopen van inkomsten en ongewenste belangenverstrengeling.
- Er ontbreken huur- en gebruiksovereenkomsten (die tweezijdig zijn ondertekend).
- Een periodieke aansluiting op totaalniveau per kwartaal tussen Decade en Recreatex is niet beschreven in Engage en (nog) niet geïmplementeerd/uitgevoerd.

Nb. Ondanks de uitkomst van de VIC 2021 'matig' is, is de overall score van het cluster wel al 'in control' aangemerkt. Naar aanleiding van de uitkomst van de VIC heeft een eindgesprek plaatsgevonden met de clustermanager. Hier is verder inhoudelijk gesproken over de genomen acties en mogelijke risico's. Uit dit gesprek kwam onder andere dat er geen bijzonderheden (achteraf) aan het licht zijn gekomen t.a.v. het niet uitvoeren van de tarievencontrole (beperkt/geen risico), het ontbreken van tweezijdig getekende overeenkomsten (een beperkt financieel risico met zich meebrengt, hooguit een juridisch risico) wordt actie ondernomen en de periodieke aansluiting is alsnog gemaakt t.t.v. de jaarrekeningcontrole 2021 (voor het balansdossier), zonder noemenswaardige verschillen.

Bevindingen – Projectbureau (PB)

Dashboard Leiden in control				PLAN – DO - CHECK		ACT	
Stedelijke Ontwikkeling				Kwalificatie van de interne beheersing		Kwalificatie opvolging verbeterpunten	
Proces				 Onvoldoende	 Matig	 Voldoende	 Goed
						 ultimo 2020	 medio 2021
Update projectcontrol						2020 + 2021	

Bevindingen verbijzonderde interne controle proces projectcontrol

- Voor het proces van projectcontrol heeft in 2021 geen full-scope audit plaatsgevonden, alleen een update aanbevelingen. De bevindingen uit de review zijn hier niet expliciet opgenomen. Het cluster is zich bewust van de opvolging en is veel gevallen (en voor zover mogelijk) onderhanden.

Bevindingen – Concernstaf

Voor de concernstaf zijn geen specifieke audits uitgevoerd. Uit de clustergesprekken met de interne accountant blijken geen bijzonderheden.

Bevindingen – DZB

Dashboard Leiden in control		PLAN – DO - CHECK				ACT	
Stedelijke Ontwikkeling		Kwalificatie van de interne beheersing				Kwalificatie opvolging verbeterpunten	
Proces							
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed	ultimo 2020	medio 2021
Inkopen				2020 + 2021			
Verkopen				2020 + 2021			
Loonkosten WSW				2020 + 2021			

Bevindingen verbijzonderde interne controle proces inkopen

- In 1 van de 19 onderzochte posten wordt niet gehandeld conform de geldende procedures en richtlijnen m.b.t. aanbesteden.
- In 2 van de 19 onderzochte posten wordt niet gehandeld conform de geldende procedures en richtlijnen m.b.t. vaststellen prestatielevering.

Uit de interne controle blijkt verder dat het inkoopproces ‘aantoonbaar in control is’, wel is essentiële vastlegging (en bewijsmateriaal met betrekking tot) hoe door de budgethouder is vastgesteld dat de factuur die betaalbaar wordt gesteld is getoetst aan vooraf gemaakte afspraken, een punt van aandacht.

Bevindingen verbijzonderde interne controle proces verkopen

Voor de 16 onderzochte posten is niet in alle gevallen vastgesteld dat deze verwerkt zijn conform de AO/IC. (getekend contract/opdracht aanwezig, boeking op juiste kostenplaats/grootboekrekening, juiste periode, juiste autorisaties, juiste prijs). Zie hieronder de bevindingen per omzetcategorie.

Algemene aanbevelingen:

- Digitaliseren van gegevens (verkoopcontracten, orders, pakbon, offertes, maandstaat). In mei 2022 wordt hiervoor een projectgroep opgericht. Projectleider is Florian de Jong. Doel is de te inventariseren welke contracten er zijn en de contracten digitaal op te slaan. DZB heeft het voornemen een nieuw boekhoudsysteem (vervanging Navision) aan te schaffen. Bij de keuze voor een nieuw boekhoudsysteem is het belangrijk voor een systeem te kiezen waar contracten eenvoudig gekoppeld kunnen worden aan de leverancier of klant. Dit maakt het ook gemakkelijker om bij het boeken van een factuur de gemaakte (prijs)afspraken te controleren..
- Informatie beter met elkaar delen en bewaren. Momenteel is het zo dat er veel collega's nodig te zijn om tot de juiste informatie te komen. Bedrijfsbureau maakt de facturen op, maar bij controle van de facturen kan de onderbouwing hiervan niet direct geleverd worden. Internal audit heeft zelf de onderbouwing bij FA erbij moeten zoeken om zo vast te stellen dat de facturen juist en volledig zijn opgemaakt. Door deze informatie zelf te bewaren kunnen werkzaamheden veel eenvoudiger worden opgepakt door een andere collega van bedrijfsbureau wanneer er sprake is van (langdurige) afwezigheid. Het maakt de controle door Internal Audit ook eenvoudiger.
- Specificaties toevoegen aan facturen: bij het versturen van een factuur ten allen een factuurspecificatie toevoegen.

Bevindingen verbijzonderde interne controle proces loonkosten

Voor de geselecteerde dossiers geldt dat alle relevante documenten in de dossiers zijn opgenomen en dat de mutaties volgens het personeelssysteem Compas met besluiten zijn onderbouwd. De mutaties zijn juiste en tijdig in het personeels- en salarissysteem opgenomen en de controles die door de personeels- en salarisadministratie moeten worden uitgevoerd, blijken uit de afwerking en ondertekening door de verschillende functionarissen op de mutatieformulieren.

B | Rechtmatigheidsfouten aanbestedingen 2021

Opdrachtschrijving	Cluster	Foutbedrag 2020 (uitgaven 2020)	Foutbedrag 2021 (uitgaven 2021)	Toelichting
Onderhoud E-installaties	Stedelijke Ontwikkeling	488.364	-	Uitgaven hebben betrekking op E-installaties. De nieuwe aanbesteding is afgerond en de opdracht is gegund. Derhalve zal deze opdracht in 2021 geen onrechtmatigheid zijn.
Levering en onderhoud ICT-applicatie (Key2-applicaties)	PHV	14.139	-	Geen wijzigingen t.o.v. vorig jaar, derhalve doorgetrokken. Om bedrijfsvoeringsredenen loopt het contract door. Het is aan de clusters/budgethouders om (opnieuw) te inventariseren of deze opdracht aanbesteed gaat worden of niet. Het contract is overgenomen door SP71 i.h.k.v. VRIS. Derhalve zijn de uitgaven veel lager dan voorgaand jaar.
Levering en onderhoud ICT-applicatie (BARS & Erfpacht)	PHV	124.919	-	Geen wijzigingen t.o.v. vorig jaar, derhalve doorgetrokken. Om bedrijfsvoeringsredenen loopt het contract door. Het is aan de clusters/budgethouders om (opnieuw) te inventariseren of deze opdracht aanbesteed gaat worden of niet. Het contract is overgenomen door SP71 i.h.k.v. VRIS. Derhalve zijn de uitgaven lager dan voorgaand jaar.
Ingenieursdiensten parkeergarages	Projectbureau	19.869	-	Geen uitgaven m.b.t. deze opdracht.
Opname en notuleren raads- en collegevergaderingen	Griffie	153.207	172.087	Geen wijzigingen t.o.v. vorig jaar, derhalve doorgetrokken. Om bedrijfsvoeringsredenen loopt het contract door tot in gebruik name van nieuwe huisvesting.
Onderhoud ciekamer (Levering (en vervolgens onderhoud van) audiovisuele installatie)	Concernstaf Griffie	104.211	26.971	Geen wijzigingen t.o.v. vorig jaar, derhalve doorgetrokken. Om bedrijfsvoeringsredenen loopt het contract door.
Onderhoud perscontainers	Beheer		108.627	Op basis van de uitgaven had deze opdracht EU-aanbesteed moeten worden i.p.v. enkelvoudig onderhands. Contract verlengd terwijl er geen verlengoptie in het contract is opgenomen en de totale uitgaven overstijgen de EU-drempelwaarde
		904.709	307.685	

Nb. Zoals vermeld in § 1.2.1 is er nog een discussie over één mogelijk onrechtmatige aanbesteding (Inklaar B.V.) van circa € 100.000/€ 150.000. Dit is nog niet verwerkt in het overzicht.

C | Dekking en reikwijdte Leiden in control

Leiden in control

De kaders voor Leiden in control zijn vastgelegd in het Algemeen Controleplan 2020 zoals door de raad vastgesteld op 12 november 2020 (RV 20.0101). Leiden in control richt zich voornamelijk op de belangrijkste financiële processen die de getrouwheid en rechtmatigheid van daaruit voortvloeiende baten, lasten en balansmutaties moeten waarborgen. Hiervoor geeft het management (intern) en het college (extern in de jaarrekening) een In control-verklaring af.

Intern is een combinatie van reviewwerkzaamheden en verbijzonderde interne controlewerkzaamheden uitgevoerd door de interne audit functie van de gemeente Leiden om een oordeel te kunnen vormen over de mate van interne beheersing van de onderzochte processen. Daarbij wordt expliciet stilgestaan bij de mate van opvolging van geconstateerde verbeterpunten uit voorgaande perioden. Samen geven zij aan in hoeverre Leiden als lerende organisatie functioneert op het gebied van getrouwheid en rechtmatigheid en dus in welke mate Leiden 'in control' is. De uitkomsten hiervan worden door de interne accountant op twee momenten gerapporteerd: na controle van het 1^e halfjaar in de interne managementletter en na controle van het 2^e halfjaar in het intern verslag van bevindingen (verschijnt bij de jaarstukken).

De interne audit functie maakt voor haar werkzaamheden en rapportages gebruik van de goedkeurings- en rapportagetoleranties zoals opgenomen in het Controleprotocol dat door de gemeenteraad van Leiden is vastgesteld. Dit houdt in dat een goedkeurende controleverklaring kan worden afgegeven door de externe accountant als de geconstateerde fouten minder zijn dan 1% (€ 6,3 miljoen) en de onzekerheden minder zijn dan 3% (€ 18,9 miljoen) van de totale werkelijke lasten inclusief toevoegingen aan reserves in de jaarrekening. Dit houdt tevens in dat voor de strekking van de af te geven in control-verklaring door het college dezelfde tolerantiegrenzen gehanteerd zullen worden.